**Turvavirta-luonnos tunnistaa juuri sen rakenteellisen ongelman, joka kuntien varautumisessa tällä hetkellä on: kunnilla on vastuu kriittisten palvelujen jatkuvuudesta ja merkittävä rooli paikallisessa tilannekuvassa, mutta niillä ei ole kaikissa tilanteissa riittäviä oikeudellisia ja teknisiä edellytyksiä saada ja käsitellä tehtävän hoitamiseksi tarvittavaa turvallisuusluokiteltua tietoa.**

**Hollolan kannalta selvästi myönteisiä, kunhan kunnille säädetään ensisijaisesti oikeus eikä yleistä velvollisuutta turvallisuusluokitteluun ja turvallinen tekninen ratkaisu järjestetään valtakunnallisesti eikä jokaisen kunnan omalla kustannuksella**

**Hollolan kunta pitää tärkeänä, että esiselvityksessä esiin nostettu turvallisuusluokitteluvelvollisuuden laajentaminen kuntakentälle mahdollistetaan siten, että myös kunnat voivat toimittaa tai vastaanottaa turvaluokiteltuja asiakirjoja. Samalla on tärkeää vakiinnuttaa yhteisten käsittelysääntöjen tulkinnat ja kulttuuri sekä näin samalla selventää käytäntöjä.**

Kunnilla on jatkuva tarve vastaanottaa ja käsitellä turvallisuusluokiteltua tietoa varautumisen, valmiussuunnittelun, kriittisen infrastruktuurin, pelastustoimen, viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön sekä yhdyskuntateknisten toimintojen yhteydessä.

Hollolan kunnan viranhaltijat kokevat olevansa kokonaisturvallisuuden tiedonvaihdossa sivuroolissa, vaikka monet turvallisuuden kannalta keskeiset kohteet ja palvelut ovat kuntien vastuulla.

Kunnissa käsiteltävät turvallisuuskriittiset tiedot liittyvät evakuointi- ja valmiussuunnitelmiin, väestönsuojeluun, kriittiseen infrastruktuuriin kuten vedenjakeluun ja energiahuoltoon sekä liikennejärjestelyihin, paikkatietoaineistoihin, rakennusten teknisiin tietoihin, valvonta- ja turvajärjestelmiin sekä tilannekuvatietoihin.

Myös kunta tuottaa tietoaineistoja, joiden suojaamistarve voi käytännössä vastata turvallisuusluokitellun tiedon vaatimuksia mutta tyypillisesti niitä käsitellään korkeintaan salassa pidettävinä. Kriittisen infrastruktuurin sijainti-, rakenne- ja suojaustiedot nousivat esiin aineistotyyppeinä, joiden käsittelyyn liittyy epäselvyyksiä.

Hollolan kunnan valmiusharjoituksissa on todettu, että keskeinen valmiusjohtoryhmän todellista johtamiskykyä estävä seikka on tilannekuvan ylläpitämisen edellyttämien tietojen saaminen muilta viranomaisilta. Tämä haaste on ollut nähtävillä niin korona-aikaisessa toiminnassa kuin mm. LVV 26 harjoituksessa.

Vuoden 2025 Yhteiskunnan turvallisuusstrategian lähtökohta on laaja: kokonaisturvallisuus syntyy eri toimijoiden yhteistoiminnasta, ja elintärkeiden toimintojen turvaaminen edellyttää tehtävien, varautumisen ja vasteen yhteensovittamista. Strategia hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 16.1.2025. Kokonaisturvallisuus merkitsee sitä, että toimijat jakavat ja analysoivat turvallisuutta koskevaa tietoa sekä suunnittelevat, harjoittelevat ja toimivat yhdessä

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 50 § velvoittaa hyvinvointialueen varautumaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ennakollisilla valmiussuunnitelmilla ja muilla toimenpiteillä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.

Kunnalta edellytetään yhteensovitettua varautumista ja tilannekuvaan perustuvaa johtamista, mutta jos tiedon turvallisuusluokittelu käytännössä estää kuntaa saamasta tähän tarvittavaa tietoa, kunnalle jää vastuu ilman kaikkia vastuun hoitamiseen tarvittavia tiedollisia edellytyksiä.

Kunnan varautumisen, valmiussuunnitelmien yhteensovittamisen ja häiriötilanteiden johtamisen edellytyksenä on riittävä ja oikea-aikainen tilannekuva. Turvallisuusluokitellun tai muutoin salassa pidettävän tiedon saatavuuteen, käsittelyoikeuksiin ja turvalliseen tiedonsiirtoon liittyvät rajoitteet voivat estää tai viivästyttää kunnan tarvitseman tiedon saamista sekä vaikeuttaa eri viranomaisten valmiussuunnitelmien yhteensovittamista.

Keskeiset vaikutukset kunnalle

1. Tilannekuva jää puutteelliseksi.
   Kriisitilanteessa kunnan johto voi joutua tekemään päätöksiä ilman tietoa uhkan laadusta, vakavuudesta, alueellisista vaikutuksista tai muiden viranomaisten toimenpiteistä. Tämä voi viivästyttää esimerkiksi valmiuden nostamista, palvelujen priorisointia, väestölle viestimistä tai resurssien kohdentamista.

2. Valmiussuunnitelmien yhteensopivuutta ei voida tosiasiallisesti varmistaa.
   Kunta voi laatia oman suunnitelmansa, mutta ei pysty varmistumaan siitä, että esimerkiksi hyvinvointialueen, pelastustoimen, poliisin, Puolustusvoimien, valtion aluehallinnon tai kriittisten infrastruktuuritoimijoiden toimintamallit liittyvät siihen saumattomasti. Valtioneuvoston alueellista varautumista koskevassa työssä nimenomaan yhteinen toimintamalli, yhteistyö ja tehokas viestintä nähdään keskeisinä edellytyksinä.

3. Valmiuslain 12 §:n mukaisen varautumisvelvollisuuden käytännön toteuttaminen vaikeutuu.
   Valmiuslaki edellyttää kunnilta valmiussuunnitelmia, etukäteisvalmisteluja ja muita toimenpiteitä, joilla niiden tehtävien mahdollisimman hyvä hoitaminen varmistetaan myös poikkeusoloissa. Jos kunta ei saa suunnittelussa tarvitsemiaan tietoja, sen kyky toteuttaa tätä velvollisuutta laadukkaasti heikkenee.

4. Harjoittelu voi testata väärää toimintamallia.
   Jos suunnitelmia ei ole voitu yhteensovittaa, harjoituksissa ei välttämättä havaita todellisia rajapintaongelmia esimerkiksi johtovastuissa, hälyttämisessä, evakuoinnissa, väestönsuojelussa, viestinnässä tai tilannekuvan välittämisessä. Varautumiseen kuuluvat nimenomaan valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, koulutus ja valmiusharjoitukset.

5. Johtamisen reagointiaika pitenee kriisin alkuvaiheessa.
   Kriisin ensimmäiset tunnit ovat usein ratkaisevia. Jos vasta silloin ryhdytään selvittämään, kuka saa kertoa kunnalle mitäkin, kuka vastaanottaa salassa pidettävää tietoa ja millä järjestelmällä tieto voidaan toimittaa, menetetään aikaa itse tilanteen johtamisesta.

Kunnalta edellytetään yhteensovitettua varautumista ja tilannekuvaan perustuvaa johtamista, mutta jos tiedon turvallisuusluokittelu käytännössä estää kuntaa saamasta tähän tarvittavaa tietoa, kunnalle jää vastuu ilman kaikkia vastuun hoitamiseen tarvittavia tiedollisia edellytyksiä.

Kunnan varautumisen, valmiussuunnitelmien yhteensovittamisen ja häiriötilanteiden johtamisen edellytyksenä on riittävä ja oikea-aikainen tilannekuva. Turvallisuusluokitellun tai muutoin salassa pidettävän tiedon saatavuuteen, käsittelyoikeuksiin ja turvalliseen tiedonsiirtoon liittyvät rajoitteet tai epäselvyys niiden osalta voi estää tai viivästyttää kunnan tarvitseman tiedon saamista sekä vaikeuttaa eri viranomaisten valmiussuunnitelmien yhteensovittamista.